

РЕШЕНИЕ

№ 6511

гр. София, 01.11.2023 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, VII КАСАЦИОНЕН СЪСТАВ,
в публично заседание на 30.06.2023 г. в следния състав:

ПРЕДСЕДАТЕЛ: Ралица Романова

ЧЛЕНОВЕ: Георги Терзиев

Пенка Велинова

при участието на секретаря Елица Делчева и при участието на прокурора Стоян Димитров, като разгледа дело номер **11514** по описа за **2022** година докладвано от съдия Пенка Велинова, и за да се произнесе взе предвид следното:

Производството е по реда на чл. 285, ал.1 от ЗИНЗС.

Образувано е по касационни жалби както следва:

1. Касационна жалба, с вх. № 31162/26.08.2022г. от Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ чрез юрк. Д. М. срещу Решение № 5233/04.08.2022г. по описа на АССГ, 42 – ри състав по адм. дело № 3507/2020г., с което касаторът е осъден да заплати на Б. И. Д., обезщетение за неимуществени вреди в размер на 1200 лв. за периода от 07.02.2020г. до 24.04.2020г., ведно със законна лихва от датата на подаване на исковата молба до окончателното заплащане на главницата. В жалбата се съдържат доводи за неправилност на съдебното решение, поради нарушение на материалния закон, съществено нарушение на административно – производствените правила и необосновано в частта, с която ГДИН е осъдена да заплати обезщетение за неимуществени вреди на Б. Д.. Иска се отмяната му в посочената част.

2. Касационна жалба с вх. № 42456/23.11.2022г. от Б. И. Д. срещу Решение № 5233/04.08.2022г. по описа на АССГ, 42 – ри състав по адм. дело № 3507/2020г. в частта му, с която са отхвърлени предявените искове срещу ГДИН. В касационната жалба се излагат доводи, че решението е постановено в противоречие с материалния закон и при съществено нарушение на процесуалните правила. Поради това се претендира отмяна на процесното решение и осъждане на ответника по предявената искова претенция.

В съдебно заседание касаторът и ответник ГДИН не изпраща представител. С постъпила молба от 26.06.2023г. чрез юрк. Д. М. заема становище по хода на делото, поддържа подадената касационна жалба. Претендира разноски за юрисконсултско възнаграждение.

Касаторът и ответник Б. Д. се явява лично, представлява се от адв. Ю.. Поддържа жалбата с релевираните доводи в нея като счита, че присъденият размер е занижен и не съответства на действително претърпените от него вреди. Претендират се разноски по реда на чл. 38, ал. 2 от ЗА.

Представителят на Софийска градска прокуратура счита подадените касационни жалби за неоснователни.

Административен съд София - град, VII касационен състав като прецени събраните по делото доказателства, доводите и възраженията на страните, намира за установено от фактическа и правна страна следното:

Касационните жалби са подадени в срока по чл. 211, ал. 1 АПК от надлежна страна, за която обжалваната част от съдебното решение е неблагоприятна, поради са допустими. Разгледани по същество, касационната инстанция счита жалбите за неоснователни.

Производството пред Административен съд София град е образувано по искова молба на Б. И. Д. срещу ГДИН за заплащане на обезщетение за неимуществени вреди в общ размер на 16000 лв. за периода от 07.02.2020г. до 24.04.2020г., както следва:

1. 6000лв. - обезщетение за претърпени неимуществени вреди за периода от 07.02.2020 г. до 24.04.2020 г., когато се е намирал в ЗО „К.“, като същите се претендират ведно със законната лихва върху тази сума, считано от 07.02.2020 г.;
2. 4000лв. - обезщетение за претърпени неимуществени вреди за периода от 28.02.2020 г. до 19.03.2020 г., когато се е намирал в затвора - С. и
3. 6000лв. - обезщетение за претърпени неимуществени вреди за периода от 20.03.2020 г. до 24.04.2020 г., когато се е намирал в психиатричната болница на затвора С..

В исквата молба се твърди, че условията, на които е подложен при изтърпяване в тези места за лишаване от свобода на наложеното му наказание, надвишават неизбежното ниво на страдания, присъщо за местата за лишаване от свобода и излизат отвъд прага на строгост по чл.3 от ЕКПЧ.

С оглед обстоятелствата, изложени в исквата молба, становищата и исканията на страните в хода на делото, след приложението на чл. 284, ал. 3 ЗИНЗС, съдът е събрал относимите към предмета на спора доказателства. Със събирането им решаващият съд е изяснил фактическата обстановка, като въз основа на установените по делото факти, при обсъждане доводите на страните е направил своите правни изводи.

С обжалваното решение съдът е уважил частично исквата претенция в размер от 1200 лева – обезщетение за неимуществени вреди – болка и страдания, претърпени от Д., вследствие на бездействие на ответника да осигури нормални битови условия – достатъчна жилищна площ и достатъчно обезпаразитяване на помещението в периода от 07.02.2020г. - 24.04.2020г., като е отхвърлил иска до пълния предявен размер от 16 000 лева и за останалите периоди. Присъдил е и законна лихва от датата на подаване на исквата молба до изплащането ѝ. За да постанови този резултат, съдът е приел, че при съвкупна преценка на всички установени факти, в нарушение на ЗИНЗС, който изрично предвижда минимална жилищна площ от 4 кв.м., на ищеца не е осигурено достатъчно лично пространство в килиите, в които е пребивавал, както и

недостатъчно обезпаразитяване, което обективно води до извод за унизително към човека отношение, доколкото неминуемо се отразява на човешкото достойнство.

Съдът е установил от фактическа страна следното:

Към датата на подаване на исковата молба ищецът изтърпява ефективна присъда от тридесет години лишаване от свобода за извършено престъпление по чл.116, ал.1, т.6 от НК. Същият постъпва в Затвора-гр.С. на 05.10.2018 г., като след престоя му в Приемно отделение, е настанен в 6-та група за обвиняеми и подсъдими лица. След влизане в сила на окончателната му присъда е разпределен в ЗО "К.", тъй като е изразил притеснения за живота и здравето си, ако остане да изтърпява наложеното му наказание в Затвора-гр.С.. Същият е бил там за периода от 07.02.2020 г. до 27.02.2020 г. По време на престоя му в ЗО "К.", поведението на ищеца е наблюдавано от ИСДВР и инспектор психолог, като спрямо него са предприемани мерки за овладяване на емоционалното му състояние, респективно изразените проблеми при адаптиране към средата в мястото за лишаване от свобода. С цел предотвратяване на евентуален опит за суицид, ищецът е включен в рисков списък на лишените от свобода и изготвен план за интервенции. От експертна оценка за психичното и емоционалното му състояние е видно, че ищецът изпитва висока тревожност, изнервеност, постоянно притеснение за здравословното си състояние, излагайки твърдения пред администрацията на затвора, че е болен, не съумява да поддържа добри отношения със съкилийниците си, и съгласно докладната записка, адаптацията му в ЗО "К." е силно затруднена. По време на престоя му в ЗО "К.", в 4-та група, ищецът е посещавал четири пъти лекарския кабинет, като му е оказвана медицинска консултация, включително е получавал редовно предписан му лепонекс и клонарекс. Съгласно Докладна записка от 08.03.2021 г. от д-р С. К. – дентален лекар в ЗО "К.", за периода от 07.02.2020 г. до 27.02.2020 г., ищецът не е посещавал стоматологичния кабинет /л.119/.

От представената медицинска документация по делото се установява, че за периода от 20.03.2020 г. до 20.04.2020 г. ищецът е бил настанен на основание чл.60 ЗИНЗС със Заповед № 09/20.03.2020 г. в Отделението за лишени от свобода с висока степен на обществена опасност, страдащи от наркомания, психически разстройства или уязвими лица с оглед тяхната безопасност на територията на СБАЛЛС /отделението се нарича ЦМСИГ – Център за медико-социални интензивни грижи/. Настаняването на ищеца там е продължено със Заповед № 24/19.06.2020 г. и Заповед № 43/18.09.2020 г.

От Докладна записка на д-р Е. А. – лекар ординатор в ЗО "К.", се установява, че ищецът е преведен от Затвора-гр. С. през м.февруари 2020 г., след лечение в психиатрично отделение на СБАЛЛС-гр. Л. за личностово разстройство, причинено от алкохолна болест. За времето на престоя му в ЗО "К." е преглеждан четири пъти. На 10.02.2020 г. е прегледан като нов, изписана му е ежедневна терапия – Лепонекс по една таблетка дневно и Клонарекс по половин таблетка дневно, според епикриза и след разговор с д-р Т.. На 13.02.2020 г. ищецът отново се е явил с оплаквания от обща отпадналост и хрема. А.. Чисто везикуларно дишане. Изписани са му: Ацетизал, Ксилофарм и Р.. На 20.02.2020 г. отново се е явил с подобни оплаквания. А.. Нормално артериално налягане. Предписани са му: Генералгин и Спазмалгон. През време на целия краткотраен престой, ищецът основно е настоявал да бъде преместен обратно в Затвора-гр.С., за да осъществява свиждания с болната си майка. Ежедневно се е явявал, за да получава психотични медикаменти. Прегледите са осъществявани при необходимост и са били достатъчно задълбочени по преценка на д-р Е. А. и с оглед оплакванията /л.120/.

От 28.02.2020 г. ищецът е разпределен от ЗО "К." и е настанен на територията на 5-та група при Затвора - [населено място]. Причината е била, че същият не е могъл да се адаптира към условията в ЗО "К." и да поддържа нормални взаимоотношения с останалите лишени от свобода там.

От 20.03.2020 г. ищецът е настанен в обособено отделение в СБАЛЛС за лишени от свобода с висока степен на обществена опасност, страдащи от алкохолизъм, наркомания, лица с психически разстройства или уязвими лица с оглед тяхната безопасност в местата за лишаване от свобода, съгласно разпоредбите на чл.60 ЗИНЗС /л.98/. Същият е настанен самостоятелно в болнично помещение №2, въпреки ограничената му комуникация с останалите лишени от свобода, като при него не се наблюдава подобряване на емоционалното му състояние и снижаване на нивото на тревожност. Със Заповед № 24/19.06.2020 г., издадена от Началника на Затвора - [населено място], е продължен престоят на ищеца в "Отделение за лишени от свобода, с висока степен на обществена опасност, страдащи от наркомания, психични разстройства или уязвими лица, с оглед на тяхната безопасност на територията на М.", съгласно чл.60 ЗИНЗС /л.18/. Със Заповед № 45/10.09.2021 г., издадена от ИФ Началник на Затвора-гр.С., е продължен престоят на ищеца в "Отделение за лишени от свобода, с висока степен на обществена опасност, страдащи от наркомания, психични разстройства или уязвими лица, с оглед на тяхната безопасност на територията на М.", съгласно чл.60 ЗИНЗС за срок от три месеца /л.196/. Видно от съдържанието на заповедта, ищецът е настанен там, тъй като с поведението си застрашава живота и сигурността в М.. Включен е в списък за интервенции и за предотвратяване на евентуален опит за суицид. От Докладна записка на ИСДВР Л. М., съгласувано с инспектор-психолог и НС СДВР – Д. Г. е установено, че е налице деструктивно поведение, отклоняващо се от обичайното за общността в М.. Ищецът е с личностни особености, не поддържа нормални взаимоотношения с останалите лишени от свобода, изпитва висока тревожност. От изготвена експертна оценка е установено, че ищецът показва неустойчивост, не е констатирана положителна промяна, а влошаване на емоционалното му състояние. Не се снижава нивото на тревожност, отчита се наличие на нестабилност. Съществува риск от суицид.

От представена медицинска справка от 24.06.2020 г., изготвена от д-р Т., Директор на МЦ при Затвора - [населено място] се установява, че ищецът е лице, злоупотребявало до влизането му в Затвора - [населено място] с големи количества алкохол. При постъпването си ищецът е дал оплаквания от тревожност, депресия, безсъние. Лекуван е в ПО - СБАЛЛС – Затвор – [населено място] през 2018 г., по време на престоя му в следствения арест. В условията на Затвора – [населено място] с ищеца са проведени три консултации с психиатър – външен специалист. Предписани са медикаменти, които ищецът приемал редовно. Посочва се, че ищецът постоянно давал хаотични оплаквания от почти всички органи и системи. Имал ежедневни оплаквания, че му е студено на крайниците, че е с постоянна хрема. Съгласно справката обективното му състояние е афебрилен, без повишена температура. Прегледан е от всички специалисти при СБАЛЛС. Извършвани са му рентгеново изследване на бели дробове – в норма; ехография на коремни органи – в норма; изследване за Х. – отрицателно; кръв и урина – в норма. Консултиран е с невролог и уролог – без данни за заболяване. Проведено е и изследване – стерилна урина – без растеж. В заключение, съгласно медицинската справка се касае за психично болен с тежка алкохолна зависимост и промяна на личността, с изразена хоспитална насоченост и

зареденост за изява на непрекъснати, несъществени оплаквания, в добро общо соматично здравословно състояние /л.23/.

От медицинска справка от 17.02.2021 г., изготвена от д-р Т., Директор на МЦ при Затвора - [населено място] се установява, че при постъпването си в затвора на 05.10.2018 г. ищецът е споделил, че злоупотребява с алкохол от години, дава оплаквания от болки в поязната област, давайки анамнестични данни, че страда от бъбречно-каменна болест. От постъпването на ищеца в затвора до 17.02.2021 г. /датата на справката/, спрямо същият са извършвани множество изследвания, консултации със специалисти, по повод на безброй несъществени и хаотични оплаквания от различни органи и системи. Ищецът е настаняван за лечение от момента на постъпването му в затвора, като следствен в Психиатрично отделение на СБАЛЛС от 24.08.2018 г., като е изписан от отделението на 20.09.2018 г. От постъпването му в затвора към датата на справката, ищецът е на постоянна терапия, предписана и коригирана неколkokратно от психиатър. Провеждани са му: П. – многократно в норма, урина – в норма, стерилна урина – без развитие на бактерии; ехография на коремни органи – двукратно, без особености; Е. – в норма. Провеждани му е рентгеново изследване на бял дроб – б.о. Извършено е и изследване, по негово настояване – за наличие на Х. инфекция – отрицателен. Извършени са консултации с психиатър – четирикратно, с невролог – д-р В., с ортопед – д-р К., с уролог – д-р М.. Прегледан е от всички медицински специалисти, работещи в СБАЛЛС. Ежеседмично посещава МЦ при Затвора-гр. С., с едни и същи оплаквания – втрисане и обща отпадналост. Обективно – афебрилен, без данни за остро вирусно заболяване. Предписаната му от психиатър терапия се дава редовно. По настояване на ищеца същият е изведен за консултация с офталмолог на 30.06.2020 г. в Очна клиника - "Пентаграм", като прегледът е извършен от д-р Т. – без данни за очно заболяване, без терапия. Няма бронхит, няма перде на окото. Не страда от инфекциозно заболяване. Съгласно справката, външни специалисти в затвора не липсват – всеки месец идва невролог, кожен специалист, ортопед, кардиолог, уролог, по-рядко психиатър. Посочва се, че ищецът постоянно търси някаква изява за оплаквания при абсолютно запазено соматично здраве. Не вярва на посочените изследвания, консултации и заключение. В заключение, в справката се посочва, че се касае за психично болно лице, зависимо от алкохол, с хоспитална насоченост, без данни за наличие на соматични заболявания /л.79/.

Установява се от Справка на С. М. – инспектор СДВР на 6-та и 7-ма групи в ЗО "К.", че на 07.02.2020 г., ищецът е настанен в ЗО "К.", където е пребивавал до 27.02.2020 г. За периода от 07.02.2020 г. до 11.02.2020 г. ищецът е пребивавал в Приемна група, а считано от 11.02.2020 г. до 27.02.2020 г. в 4-та група – Корпус. В 4-та група е настанен във второ спално помещение, което е с обем 36.290 кв.м. В това помещение е бил настанен заедно с Д. Ц. Д., В. Р. В., В. Н. Х., изтърпяващи към дата на справката 08.03.2021 г., наказания в ЗО "К.". Посочено е, че спалното помещение разполага с баня обем 2.70 кв.м. Същият е бил настанен там при изрично спазване на изискванията и ограниченията на чл. 43, ал. 4 ЗИНЗС относно квадратурата.

Представен е актуален график за периода на престоя на ищеца, а именно – График за ползване на топла и студена вода в обозначените групи – Корпус в ЗО "К.". Видно е от съдържанието на същия, че за групи 1-4 е предвидено ползване на топла/студена вода в часовете от 06:00 ч до 07:00 ч, от 12:00 ч до 13:00 ч, от 14:00 ч до 16:00 ч, от 19:00 ч до 21:00 ч; за групи 1-2-3 е предвидено ползване на топла/студена вода в часовете от

07:00 ч до 08:00 ч, от 13:00 ч до 14:00 ч, от 21:00 ч до 22:00 ч; за групи 1-2 е предвидено ползване на топла/студена вода в часовете от 08:00 ч до 10:00 ч, от 17:30 ч до 19:00 ч; за групи 1-3 е предвидено ползване на топла/студена вода в часовете от 10:00 ч до 12:00 ч, от 16:00 ч до 17:30 ч, от 19:00 ч до 21:00 ч; за групи 1-4 е предвидено ползване на топла/студена вода в часовете от 12:00 ч до 13:00 ч, от 14:00 ч до 16:00 ч, от 19:00 ч до 21:00 ч. Относно парното отопление е представен също график: + 5 градуса: от 06:00 ч до 08:00 ч, от 12:00 ч до 14:00 ч, от 20:00 ч до 22:00 ч; -5 до + 5 градуса от 06:00 ч до 09:00 ч, от 12:00 ч до 15:00 ч, от 19:00 ч до 22:00 ч; -5 до + 20 градуса от 06:00 ч до 11:00 ч, от 13:00 ч до 15:00 ч, от 18:00 ч до 22:00 ч; - 20 градуса от 06:00 ч до 12:00 ч и от 16:00 ч до 22:00 ч. При температура, по-ниска от – 15 градуса, парното работи и от 01:00 ч до 03:00 ч /л.88/.

Установява се от приложените писмени доказателства, че в затвора дезинсекция се извършва по график от външна фирма на два месеца. Представени са Протокол № 22-035877/28.01.2020 г. и Протокол № 22-045429/26.03.2020 г. за извършени услуги от фирма "Килъри" за дезинсекция, дератизация и деакаризация, извършена на територията на ЗО "К.", съгласно сключен договор за услугата /л.88, 91/.

Относно оплакванията му за храна – ищецът не е бил на диетично хранене /л.118/. От Докладна записка от Ж. П. – готвач затворническа кухня в ЗО "К.", лишените от свобода, настанени в затворническото общежитие, получават безплатна храна в готов вид. Прехраната се осъществява на основание седмично меню, съгласно таблици, утвърдени от Министъра на правосъдието, съгласувано с Министъра на здравеопазването и Министъра на финансите. Менюто се изготвя в Затвора-гр.С. на база Единен сборник рецепти за обществено хранене, по утвърдени таблици за химически и калориен състав на храната. За диетично хранещите се изготвя отделно седмично меню за всеки вид диета от медицински специалисти в СБАЛЛС – [населено място]. Ежемесечно медицинско лице в ЗО "К.", изготвя списък на лишените от свобода, зачислени на диетично хранене. Съгласно докладната, ищецът не е отбелязан в тези списъци, като нуждаещ се от някакъв вид специална диета и поради тази причина е получавал храната, предвидена в основното меню. За всяко хранене, дежурен главен надзирател, а в работни дни и медицинско лице, проверяват количеството и органолептичните свойства на приготвената храна, след което удостоверяват годността и с подпис в нарочно създаден за тази цел журнал. Прехраната на лишените от свобода се приготвя в съответствие с Д. производствени и хигиенни практики /л.121-124/. Представена е и справка за ежедневното меню за хранене на лишените от свобода за период от 03.02.2020 г. до 01.03.2020 г., с посочен вид храна за всеки ден /л.88, 92/.

Представен е График за разпределението на времето на лишените от свобода от ЗО "К.", съгласно който за разпределението в 4-та група лишени от свобода: ставане от сън/тоалет/сутрешна проверка 06:00-06:30 ч; закуска 07:30-08:00 ч; извеждане на работа, чл.80 при необходимост 07:30-16:30 ч; престой на открито 08:00-11:00 ч; престой на открито по чл.80 16:30-18:00 ч; престой на открито – щат 16:30-18:00 ч; спортно-закалителни мероприятия 09:00-11:00 ч; обяд 12:15-13:30 ч; коридорно заключване 06:00-19:30 ч; вечеря 18:30-19:15 ч; вечерна проверка 19:30-20:30 ч; лично време 20:30-22:00 ч. Утвърден е и отделен график за посещение на стоматолог; за изнасяне на боклук и зареждане с дърва от 15:00-16:00 ч; за лавка 14:30-15:15 ч; бърснар – вторник 13:30-16:30 ч; библиотека – четвъртък 16:00-17:00 ч; свиждане за 2 и 4 – неделя; от 01.11. до 01.04, престоят на открито по чл.80 и работещи на щат е до

17:00 ч /л.108/.

Установява се от Справка на Т. Г. – ИСДВР на 5-та група, Затвора-гр.С., че за периода от 28.02.2020 г. до 20.03.2020 г. ищецът е бил настанен в спално помещение №2 с още трима лишени от свобода, двама от които работещи. Капацитетът на спалното помещение е 13,20 кв.м, като за този период ищецът не е местен в други спални помещения на 5-та група. Спалните помещения са оборудвани с необходимите за пребиваване легла, маса, столове, шкафове и мивка. Притокът на естествена светлина и проветряване не е ограничен, тъй като спалните помещения разполагат с два самостоятелни прозореца. Отоплението е на Т. и парова централа; помещенията са електроснабдени. През зимните месеци се поддържа температура от минимум 18 градуса, съгласно изискванията. В санитарните възли е подсикурена постоянно течаща студена и топла вода. Спалните помещения са в приемлив вид и отговарят на санитарно-хигиенните условия, предвид че сградата на затвора е с над сто годишна експлоатация. В справката се посочва, че ежемесечно, администрацията на Затвора-гр.С. осигурява на лишените от свобода съответните препарати за почистване и хигиенизиране на помещенията. Всеки месец на групите се дават сапуни, прах, белина и други препарати за почистване. Същите се раздават от кмета на групата по спални помещения. Има възможност за закупуване на допълнителни почистващи препарати от магазина на затвора. Освен това на основание чл. 88а от ППЗИНЗС, поддържането на хигиената е лично задължение и въпрос на възпитание и навици на всеки един от лишените от свобода. Общите части, като коридора на групата, се почистват от лишените от свобода, които са назначени със заповед за работа.

Във връзка с подобряване на хигиената веднъж месечно се изтупват одеялата и олекотените завивки, а минимум еднократно и ежедневно се хигиенизират спалните помещения с наличните препарати. Ако лицето, пожелае, може да дезинфекцира дрехите и спалните си принадлежности в изпарителя на Затвора – [населено място]. Веднъж в седмицата по график се извършва изпиране на дрехите и спалното бельо на лишените от свобода. Изпирането на одеялата и олекотените завивки се извършва два пъти в годината.

Съгласно сключен договор между ГДИН при МП и "ДДД-" ООД, всеки втори месец, между 20-то и 30-то число, се извършва дезинфекция, дезинсекция и деритизация на територията на целия затвор и общежитията към него. Отделно от това на лишените от свобода се разрешава по установен ред да получат препарати за третиране срещу вредители /л.86/. В тази връзка са представени протоколи за извършена дезинфекция, дезинсекция и деритизация на територията на целия затвор, Докладна записка вх.№ 3421/23.12.2019 г. до Началника на Затвора-гр.С. с искане да се допусне на лишените от свобода да се предоставя препарат срещу дървеници и други вредители и Заповед № Л-43/27.02.2020 г. на Началника на Затвора-гр.С., с която е определен максимален брой флакони на група – 30 броя на тримесечие, лишените от свобода, желаещи да им бъде донесен препарат срещу дървеници и вредители, да депозират молба пред ИСДВР на съответната група, която да се разгледа от назначена със заповедта комисия /л.99-107/.

Представена е Справка от 23.03.2021 г., изготвена от Т. Г. – ИСДВР на 5-та група, Затвора - [населено място], съгласно която на територията на 5-та група в периода от 28.02.2020 г. до 20.03.2020 г. ищецът е бил настанен в спално помещение №2 с още трима лишени от свобода – Д. А. Х. /освободен/, Н. С. С. /освободен/ и А. Нирмал Сигнх, двама, от които работещи. Посочен е капацитет на спалното помещение –

13.20 кв.м. Ищецът не е местен в друго спално помещение за посочения период. Ищецът не е бил в едно и също спално помещение с лишения от свобода – В. Т. И.. Последният е бил настанен в 5-то спално помещение заедно с Б. А. И. и К. О. Н. /л.126/.

Представена е Справка, изготвена от младши инспектор В. П. – готвач към Затвора-гр.С., съгласно която прехраната на лишените от свобода се извършва по реда, предвиден в ЗИНЗС, по утвърдени от Министъра на правосъдието, и съгласувани с Министерството на здравеопазването и Министерството на финансите, Таблица №1 за състава на дневната дажба и полагаемите се хранителни продукти за един лишен от свобода – възрастен и Надбавка "А" към Таблица №1 за един лишен от свобода, извършващ труд със средна степен на интензивност /приложени/, определящи калорийния и химически състав на храната. Работи се по Сборник рецепти за заведения за обществено хранене, 2008 г., И. "Техника". Доставка на хранителни продукти се извършва във връзка със сключен Договор № 2577/12.03.2020 г. по възложена обществена поръчка за цялата система на ГДИН и Д. "Чех Г.". Изготвят се седмични менюта на база рецептурник – калкулация от младши инспектор – готвач, съгласуват се и се утвърждават от Директор на Медицински център, Началник сектор ФЛРК и Началник на Затвора. Храната, която се предлага на лишените от свобода се калкулира на база рецепта, която стриктно се спазва. В кухненския блок се приготвя храна за около 1 100 души по меню, трикратно ежедневно, която е еднаква за Затвора-гр.С. и поделенията. Няма възможност да се изпълняват други специфични и по-специални рецепти, поради наличната техника в кухненския блок и за това се придържат към котловата храна. Раздаването на храната на лишените от свобода се осъществява в групите, в присъствието на лишен от свобода, назначен на работа като отговорник по прехраната, хранещ и в присъствието на служител от НОС. В справката е посочено, че при отправен сигнал за нередност във връзка с качеството и количеството на полагащата се храна, лишените от свобода своевременно на момента на раздаване на храната сигнализират на служителя от НОС, който докладва това до Д., респективно това се отразява в книга за доклад и под форма на Докладна записка. Количеството и качеството на храната ежедневно се проверява от медицинско лице и готвач, като резултатите се документират. Менюто на лишените от свобода се актуализира в зависимост от всеки годишен сезон. Паралелно с основното меню се приготвя и диетично такова, съгласувано с директора на СБАЛЛС-гр.С.. По отношение на пресните зеленчуци – същите присъстват ежедневно в приготвяне на храната. Плодовете също присъстват в менюто на лишените от свобода, според сезона и според договора, сключен с "Чех Г." – портокали, ябълки, дини, праскови. Месото и месните продукти присъстват ежедневно в менюто на лишените от свобода (свинско, пилешко месо, наденица, кюфтета, кебапчета, кайма, колбаси и риба). Предвидената дневна дажба на хляб е 400 г на човек, без да се включват другите тестени изделия – баници и кифли.

При така установените факти, настоящият съдебен състав намира жалбите за **неоснователни** по следните съображения:

Съдът правилно е изяснил фактичката обстановка по делото, събрал е относимите за спора доказателства. Неправилно въз основа на тях е определил размера на чистата жилищна площ, в резултат на което е достигнал до грешен правен извод за частичната основателност на предявената претенция относно недостатъчната жилищна площ.

Съобразно разпоредбата на чл. 3, ал. 1 от ЗИНЗС осъдените и задържаните под стража

не могат да бъдат подлагани на изтезания, на жестоко, нечовешко или унижително отношение. За нарушение на ал. 1 се смята и поставянето в неблагоприятни условия за изтърпяване на наказанието лишаване от свобода или задържането под стража, изразяващи се в липса на достатъчно жилищна площ, храна, облекло, отопление, осветление, проветряване, медицинско обслужване, условия за двигателна активност, продължителна изолация без възможност за общуване, необоснована употреба на помощни средства, както и други подобни действия, бездействия или обстоятелства, които уронват човешкото достойнство или пораждаат чувство на страх, незащитеност или малоценност. Съгласно чл. 284, ал. 1 и 2 от ЗИНЗС държавата отговаря за вредите, причинени на лишени от свобода и задържани под стража от специализираните органи по изпълнение на наказанията в резултат на нарушения на чл. 3 от същия закон. Предявеният иск пред АССГ е осъдителен и с него се цели обезщетяване на лишения от свобода вследствие на претърпени от него неимуществени вреди в резултат на нарушение на чл. 3 от ЗИНЗС и отговорността на държавата се ангажира при доказано подлагане на посочените в разпоредбата основания.

За квалифицирането на едно бездействие като незаконосъобразно е необходимо да бъде установено неизпълнение на фактическо действие от страна на административен орган или длъжностно лице от администрацията, като е необходимо да съществува нормативно установено задължение за изпълнение на това действие. В случаите по чл. 3, ал. 2 от ЗИНЗС съдът взема предвид кумулативното въздействие върху лицето на условията, в които се е изтърпявало наказанието лишаване от свобода или задържането под стража, продължителността, както и други обстоятелства, които имат значение за правилното решаване на спора. Установяването на посочените от законодателя обстоятелства в чл. 3 от ЗИНЗС води до ангажиране на отговорността на държавата. ГДИН е този, който следва да докаже, че изнесените в исковата молба обстоятелства не кореспондират на действителността с всички допустими доказателства и доказателствени средства.

Настоящият съдебен състав счита за неоснователно възражението на Главна дирекция "Изпълнение на наказанията" [населено място] относно определената жилищна, която следва да е на разположение на лицата в килиите. В случая при преценката дали е допуснато нарушение на чл.3 ЕКПЧ следва да вземе предвид и изведените по приложението на разпоредбата правни положения по делото „М. против Х.“, Решение от 20 октомври 2016г. на Голямата камера на Съда по правата на човека, AppI. №7334/13, [GC], 2016, което решение е постановено след пилотното за България решение по делото „Н. и други срещу България“. В цитираното по-горе решение на ЕСПЧ е прието, че съгласно член 3 от ЕКПЧ, съдът не може да определи веднъж завинаги определен брой квадратни метри, които трябва да бъдат осигурени на един лишен от свобода, с цел съобразяване с Конвенцията, тъй като редица други важни фактори, като: продължителността на задържането, възможностите за упражнения на открито; физическото и психическо състояние на задържания, играят важна роля при преценката на това дали условията на задържане отговарят на гаранциите по член 3. (М., § 10). Също така се посочва, че крайната липса на пространство в затворническите килии натежава изключително като аспект, който трябва да бъде взет предвид, за да се установи дали оспорените условия на задържане са „унижителни“ по смисъла на член 3 от Конвенцията. Прието е че, когато личното пространство на задържания падне под 3 кв. м. площ в килии с няколко настанени в затворите, се счита

за толкова сериозно, че възниква презумпцията за нарушение на член 3 от Конвенцията. В същия смисъл е и §§123 и 232 от решението по делото „Н. и други срещу България“, според които ако затворниците имат на разположение по-малко от три квадратни метра жилищна площ, пренаселеността трябва да се счита за толкова тежка, че да доведе само по себе си, независимо от други фактори, до нарушение на чл. 3 от Конвенцията. В тежест на ответника е да обори тази презумпция, като докаже, че има фактори, които са в състояние да компенсират адекватно ограниченото разпределение на личното пространство (М., §§ 136-141). Според решението на ЕСПЧ по делото М. презумпция за нарушаване на чл.3 от Конвенцията възниква и когато килията е с площ в диапазона от 3 до 4 кв.м. лично пространство на затворник, като факторът площ остава важен в преценката на Съда за адекватността на условията на задържане, но при условие че факторът площ е съчетан с други аспекти на неподходящи материални условия на задържане.

В решението по делото М., §§ 127-128 съдът изяснява методологията за оценка на условията за задържане, съгласно която при изчисляване на минималното лично пространство, отредено на задържан в помещения за няколко души вътрешният санитарен възел не трябва да се брои в общата площ на килията. От друга страна обаче ЕСПЧ отчита, че в наличната площ в килията се включва и пространството заето от мебели. Ето защо, предвид §114 от решението по делото М. важното при тази оценка е дали задържаните са имали възможност да се движат нормално в килията. ЕСПЧ в решението отчита и факта на обективните трудности, които изпитват жалбоподателите при събирането на доказателства, за да обосноват твърденията си за условията на задържане. В същото време това не ги освобождава от задължението да предоставят на съда подробна и непротиворечива информация за условията, от които се оплакват. При всички случаи тежестта на доказване е на Главна дирекция "Изпълнение на наказанията" [населено място], която има достъп до помещенията и информация за условията в тях и може да ангажира доказателства, с които да опровергае твърденията на ищеца.

Видно от представената справка изх. № 289/08.03.2021г. /л.111/ касаторът и ответник Б. Д. е пребивавал на територията ЗОЗТ „К.“ за времето от 07.02.2020г. до 27.02.2020г. в 4та група – Корпус, където е бил настанен във 2ро спално помещение, което е с обем 36,290 кв.м., заедно с още 7 лица. При това фактическо установяване е явно, че на лицето е била осигурена жилищна площ в законовия минимум, дори в ако от общия обем на помещението се извади обемът на банята в размер на 2,70 кв.м. Колкото до посочения период 28.02.2020г. до 20.03.2020г. Б. Д. е бил настанен в спално помещение от 13,20 кв.м, съобразно представената справка на л. 86 от делото, заедно с още 3-ма лишени от свобода, двама от които работещи. Личното пространство на затворник е в размер на 3,3кв.м., което предвид данните за психичното му състояние и данните за отношенията му с др. лишени от свобода не може да се приеме за адекватни условия на изтърпяване на наказанието лишаване от свобода и е под минимума, предвиден в чл. 43, ал. 4 от ЗИНЗС.

На следващо място, настоящият състав намира, че по делото безспорно е установено, че затворническата администрация не е предприела действия, които да доведат до отстраняване на неблагоприятните битови условия в спалното помещение на Б. Д. в затвора в периода, за който е уважен иска. Лошите битови и хигиенни условия, са прояви на поведение по смисъла на чл.3, ал.2 от ЗИНЗС, като нарушават забраната за унижително третиране на осъдения, а ограниченията, които същият е бил принуден да

търпи, надвишават неизбежното ниво на страдание, присъщо на престой в местата за лишаване от свобода и излизат извън минималния праг на строгост по чл.3 от ЕКПЧ, поради което следва да се репарират.

Разпоредбите на чл. 3, от ЗИНЗС и на чл. 20, ал. 3 от ППЗИНЗС, са законови гаранции за съществуването на нормална битова среда в местата за лишаване от свобода и задържане под стража. Идентично е и съдържанието на разпоредбата на чл. 3 от Европейската конвенция за защита правата на човека и основните свободи /ЕКЗПЧОС/, която Конвенция е ратифицирана от България през 1992 г. и съгласно чл. 5, ал. 4 от Конституцията на Република България е част от вътрешното право на страната и има предимство пред тези норми на вътрешното законодателство, които ѝ противоречат. Според цитираната разпоредба от Конвенцията, никой не може да бъде подложен на изтезания или нечовешко или унижително отнасяне или наказание.

Задължение на администрацията на затворите е да осигури нормални условия за пребиваване в местата за лишаване от свобода, съгласно принципите на чл. 3 от ЕКПЧОС, ратифицирана от Република България и съставляваща част от националното право на основание чл. 5, ал. 4 от Конституцията. Държавата охранява изпълнението на това задължение и при данни за нарушения, възниква отговорността ѝ да репарира доказаните, търпени от лишения от свобода вреди.

В първоинстанционното съдебно производство безспорно е установено, че спрямо Д. е установено нарушение на чл. 3 от ЗИНЗС, поради недостатъчно обезпаразитяване в килията, въпреки извършваните пръскания за вредители. Обосновани и правилни са изводите на АССГ за търпени от изтърпяващия наказание неимуществени вреди – болки, страдания, неудобства, подлежащи на обезвреда от държавата. Неоснователно е възражението в касационната жалба за недоказаност на твърденията за наличие на дървеници и хлебарки в килията – напротив, представените протоколи за дезинсекция и дератизация не оборват този извод, а твърденията на Д. се потвърждават от ангажираните по делото свидетелски показания, както и от приложените по делото докладни записки.

Настоящият състав споделя изводите на първоинстанционния съд, че от констатираното наличие на инсекти/ паразити в помещенията следва, че дейностите за дезинфекция, дезинсекция и дератизация не са били достатъчно ефективни е свързано с бездействието на администрацията да осигури нормални битови условия за изтърпяване на наказанието, поради което отново не може да се приема за изпълнено от ГДИН изискването за хуманно и неунизително отношение, чрез надлежно осигуряване на благоприятни, нормални санитарно-битови условия.

Установените обстоятелства безспорно представляват неблагоприятни условия, което води до нарушение на чл. 3, ал.1 от ЗИНЗС. В практиката на българските съдилища и на ЕСПЧ се приема, че липсата на достатъчна жилищна площ и на добри хигиенни условия е отклонение от подходящата жизнена среда за осъденото лице. В случая ГДИН е длъжна да осигури хуманно и неунизително отношение, обективизирано в надлежно осигуряване изискванията за благоприятни санитарно-битови условия, като с оглед на по- горе изложеното, това условие не е спазено.

Приетите за установени битови и хигиенни условия, дължащи се на бездействието на администрацията на затвора, обуславят основателността на иска по чл. 1, ал. 1 от ЗОДОВ. Налице е нарушение както на изискванията на чл. 3, ал. 2 ЗИНЗС, така и на тези на чл. 3 от ЕКПЧОС.

При определяне размера на обезщетението, съдът е съобразил конкретното

отражение на установените неблагоприятни условия в килията върху физическото и психично здраве на лицето, времето на задържането в тези условия, вследствие на което е мотивирал правилен извод за частична основателност на исковата претенция. Съобразена е и практиката на ЕКПЧ и размера на определените от ЕСПЧ обезщетение по сходни случаи по български дела. Административният съд изцяло е приложил стандартите за защита на правото по чл. 3 ЕКПЧ по отношение на Б. Д. и е постановил решението си изцяло в съответствие с материалния закон, без наличие на нарушение на съдопроизводствените правила.

Административният съд е изследвал много подробно всички предпоставки за възникване правото на иск по чл. 284, ал. 1 от ЗИНЗС, и след като е установил наличието им, е приел основателността на иска. Доказателствената тежест в исковото производство лежи върху ищеца, който следва да докаже с допустимите, относимите и необходимите доказателствени средства осъществяването на фактите, от които черпи права. След като ищецът е ангажирал достатъчно доказателства във връзка с тези твърдения, то административният съд правилно е приел, че исковата претенция в тази част е доказана и е уважил иска, съобразявайки принципа на справедливост. Определеният размер за сумата, присъдена като обезщетение е съобразен с разпоредбата на чл. 52 от ЗЗД, като се има предвид и субективността на такава преценка, съобразен е и с интензитета на вредите и продължителността на периода, като в останалата част до пълния претендиран размер законосъобразно искът е отхвърлен като неоснователен. Размерът на обезщетението е съобразен изцяло с релевантните за спора обстоятелства.

Ето защо, неоснователно е и възражението на Д., както срещу размера на присъдената претенция, така и срещу отхвърлената част на иска за другите периоди. Контролираната инстанция подробно е разгледала всички доказателства и законосъобразно е обосновала, че няма основание за ангажиране отговорността на ответника по иска за останалите периоди, както и е обосновала размера на обезщетението. То съответства на характера на установените вреди и на периода, в който са били търпени.

С оглед изхода на спора на касатора Б. Д. се дължат разноски, каквито са претендирани своевременно, поради което съдът дължи присъждането им. На ищеца е оказана безплатна адвокатска помощ в производството, видно от представената декларация по чл. 38, ал. 2 ЗА, инкорпорирана в Договор за правна помощ и съдействие по делото, в която е посочено, че основанието за предоставяне на безплатна помощ е чл. 38, ал. 1, т. 2 ЗА, поради което е налице предвиденото в чл. 38, ал. 2 ЗА основание за присъждане на адвокатско възнаграждение на упълномощения адвокат за осъществяването в производството процесуално представителство. По тези съображения настоящият състав приема, че на адвокат Ю. следва да бъде присъдено адвокатско възнаграждение в касационното производство съответно на уважената част от иска в размер 106,28лв., с оглед извършените действия по осъществяване на процесуално представителство, защита и съдействие пред настоящата инстанция и разпоредбата на чл. 8, ал.1 вр. чл. 7, ал. 2, т. 3 от Наредба № 1 от 09.07.2004 г. за минималните размери на адвокатските възнаграждения (ред. ДВ, бр. 88 от 2022 г.). Водим от горното и на основание чл.221, ал.2 АПК във връзка с чл.285, ал.1 ЗИНЗС, Административен съд–София град, VII касационен състав

Р Е Ш И :

ОСТАВЯ В СИЛА Решение № 5233/04.08.2022г. по описа на АССГ, 42 – ри състав по адм. дело № 3507/2020г.

ОСЪЖДА Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ [населено място] да заплати на адв. И. Ю. сумата от 106,28 лв., представляваща адвокатско възнаграждение.

Решението е окончателно и не подлежи на обжалване.

ПРЕДСЕДАТЕЛ:

ЧЛЕНОВЕ:

1.

2.